

Alapvető Szubsztanciák: Qi, Jing, Vér, Testfolyadékok, Shen

Ez a fejezet az Alapvető Yin és Yang Szubsztanciákkal, ezek kapcsolatával foglalkozik

A Qi, Jing, Vér, Testfolyadékok az a materiális alap, mely biztosítja a szervezet belső szerveinek, szöveteinek, csatornáinak normális, fiziológiás működését. A Shen a szervezet irányítója, cselekedeteinek kontrolálója. Az Alapvető Szubsztanciákat a Zang-Fukkal, csatornákkal együtt tárgyalva megmagyarázhatók a szervezet fiziológiás funkciói, valamint patológiás reakciói.

Qi („tyhi”)

Szószerinti fordítása nincs. Meg kell érteni tartalmát, jelentését, legyen az szerves, vagy szervetlen dolog. Sokan életerőnek fordítják. A HKO elképzelései szerint, a Qi az Szubsztancia, mely mindennek alapját képezi világunkban. Az univerzumban mindent Qi-je határoz meg, minden jelenség világunkban Qi változásával, mozgásával kapcsolatos.

A Qi az

- ami biztosítja minden szerv, szövet működését (étel Qi, folyadék Qi, a belélegzett levegő Qi),

- energetizáló, mely minden szerv, szövet funkcionális aktivitását biztosítja (Belsőszervek Qi-je, Csatornák és Kollaterálisok Qi-je)

A tápanyagok (Yin) és a funkcionális aktivitás (Yang) alapja. A szervezetben levő legkisebb tápanyag mennyiség belsőszervek, csatornák, kollaterálisok funkcionális aktivitásában nyilvánul meg, ezért a kínai medicinában a Qi alatt a Yang Qi értendő, mely kifejezője a szervek, csatornák funkcionális aktivitásának. Pl. Qi Többlet (azaz funkcionális hyperaktivitása valamelyik szervnek, vagy csatornának) Yang-Tüzet, Forróság szindrómát eredményez. Qi Hiány (azaz funkcionális gyengülése valamelyik szervnek, vagy csatornának) Yin-Hideg szindrómát eredményez.

Test Yin, a testet működtető energiához képest. A testi működések a Qi megnyilvánulásai.

A kínai medicinában átvitt értelemben is használatos a Qi: pl. létezik Patogén Qi, Ekcéma Qi, stb. A gyógyszereknek, gyógynövényeknek is ismeretes 4 féle Qi típusa: hideg, forró, meleg, hűvös.

„Qi megjelenés” alatt tüterápiánál, vagy moxánál a csatorna reakciója értendő az ingerre.

Qi eredete

A test Összes Qi-je (Normál, Szabályszerű), azaz a belszervek, csatornák Qi-je, ez az a Qi, mely megelőzi a specifikus formáira oszlását a Qi-nek.

A test Össz Qi-je 3 forrásból ered:

- Eredeti, Elsődleges (Yuan Qi), születés előtti Qi, fogantatáskor vívődik át szülőkről a gyermekre, felelős az öröklött összetételért. Vese raktározza
- Táplálék Qi (Gu-Qi) a táplálék megemésztéséből ered.
- Levegő Qi (Kong Qi) a Tüdőbe belélegzett levegőből vonódik ki.

A Normál Qi-t e 3 forrás keveréke alkotja, mely betölti az egész testet. A Yuan Qi, vagy prenatalis Qi, a Jingből keletkezik. A tápláló, Levegő Qi a postnatalis Qi, mely az ételből, vízből, belélegzett levegőből keletkezik. A kétféle Qi egymástól függő helyzetben van, egymást táplálják, kiegészítik. Az elsődleges Qi biztosítja a Belső szervek funkcionális aktivitását, így azok termelni tudják a postnatalis Qi-t. Az elsődleges Qi materiális alapja a postnatalis Qi-nek. A postnatalis Qi folyamatosan táplálja és kiegészíti a prenatalis Qi-t.

Qi típusai

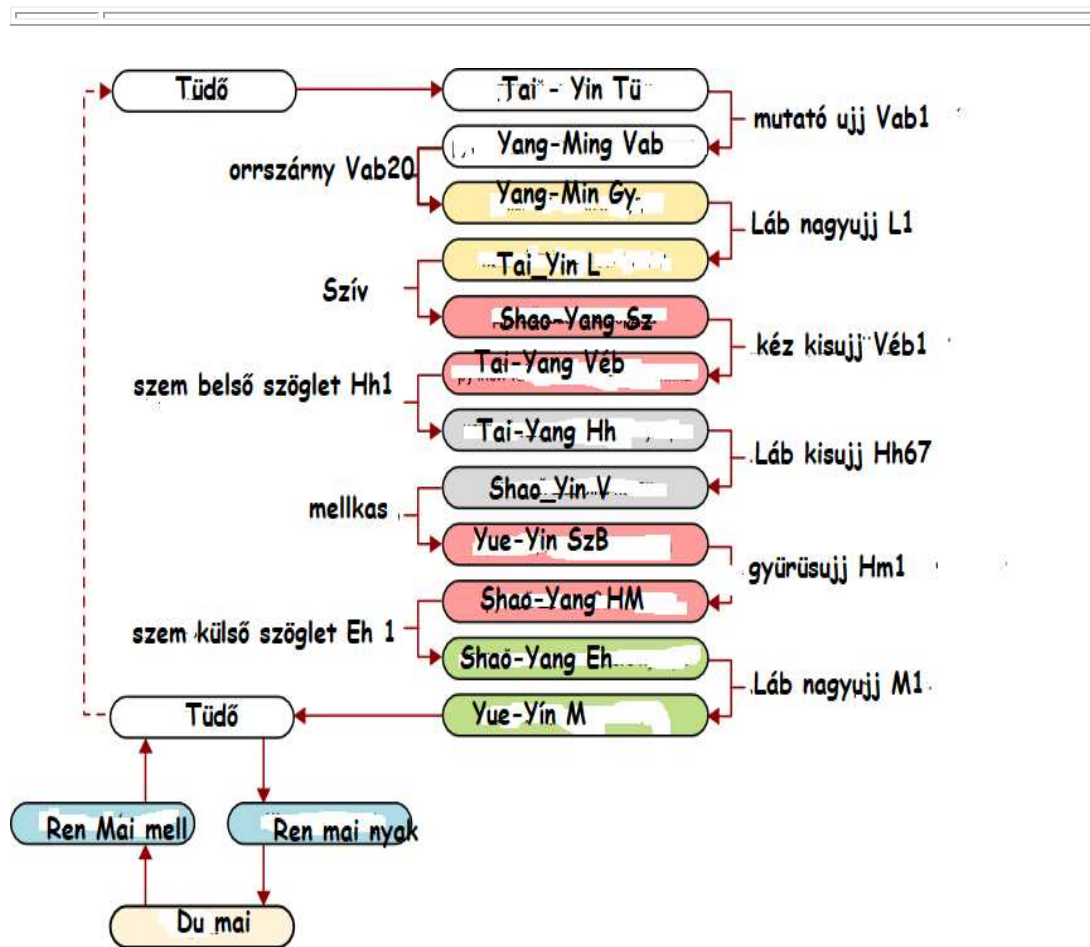
Elsődleges Qi, Őseredeti Qi (Yuan Qi)

Ez a születés előtti Qi, öröklött Qi. A fogantatással vívődik át a szülőktől a gyerekre. Más néven ez az Öröklött, vagy Veleszületett Qi. Jing az eredete, születés után állandó utánpótlást igényel. Vese tárolja, a Három Melegítő segítségével jut el az egész szervezetbe, stimulálja a belső szerveket, a szervek funkcionális aktivitásáért felelős. Minél aktívabb és bőségesebb a Yuan Qi, annál energikusabb a belső szervek funkcionális aktivitása, az egyén annál egészségesebb, ritkábban betegszik meg. Veleszületett Yuan Qi hiány, vagy elhuzodó betegség okozta Yuan Qi hiány különböző patológiás jelenség okozója lehet.

Tápláló Qi (Ying Qi)

Táplálékból származó Qi. A Lép és a Gyomor termeli a táplálékból és vízből. A csatornában, erekben, kollaterálisokban cirkulál. A nap folyamán egy kört tesz meg a 12 páros és 2 páratlan csatornában. Működése segíti a táplálékból származó megtisztulási folyamatokon átesett tápanyagok átalakulását Vérré. Így a Tápláló Qi materiális alapja (Yin) a szervezet funkcionális aktivitásának (Yang).

A tápláló Qi napi körforgása

Védő Qi (Wei Qi)

Gyomor és Lép gyártja a táplálékból és vízből, de a táplálék Qi-től eltérően, nem az erekben, csatornáknak, kollaterálisokban kering, hanem azokon kívül. Ez a Qi felelős a Külső Ártalmas hatások támadása esetén a szervezet ellenálló és küzdőképességéért. A Qi legfontosabb Yang megnyilvánulásának tartják a testben. A bőr és az izmok között utazik. Ez a Qi szabályozza az izzadság mirigyeket, a porusokat nedvesíti, védi a bőrt, haját. Ha e Qi hiányos, a szervezet nem tud ellenállni a patogén Qi-nek. A Wei Qi hiány a pórusok szabályozásának zavarához, állandó izzadáshoz vezet, ami tovább csökkenti a Wei Qi mennyiségét. A Wei Qi **szétosztását a szervezetben a Tü biztosítja**. A Védő Qi naponta 50 szer kering körbe a szervezetben, nappal a bőrfelszínen, éjjel a belszervekben. Ha ez a cirkuláció kárt szenved, sérülhet az alvás. Minél elhúzódabb a

Védő Qi cirkuláció a test felszínén, annál rövidebb az alvás, minél tovább cirkulál a Védő Qi a Zang szervekben, annál hosszabb az alvás ideje.

A Tápláló és Védő Qi-nek egy a forrása. A Tápláló Qi a Yin, az ereken belül kering, feladata az egész szervezet táplálása. A Védő Qi Yang, az ereken kívül kering, feladata a szervezet védelme. A normális életműködés alapja a Yin és Yang harmonia, egyensúly. Ha a harmonia sérül, felléphet különböző patológiás állapot, így izzadás láz nélkül (ha többletes a Tápláló, hiányos a Védő Qi), vagy láz izzadással, ha a Védő Qi Többletes és a Tápláló csökkent.

Figyelem! Wei Qi hiány nem egyenlő Tüdő Qi hiánnyal. A Tü a Wei Qi szétosztásért felelős. A Wei Qi gyökere a Vese Yangban van, továbbá termelődéséhez szükséges a Lép átalakító funkciója.

Mellkas Qi (Zong Qi)

A belégzett levegő a mellkasban egyesül a táplálék Qi-vel és alkotják a Mellkas Qi-t, mely segíti a Táplálék és Védő Qi keringését. Ez a Qi a mellkasban összegyűlve a „Qi tengerét” alkotja. Fő feladata, hogy szabályozza a ritmikus mozgásokat, így a légzést és szívverést, tehát szoros kapcsolatban áll a Szívvel és Tüdővel. A légzés, a beszédhang, szívverés erőssége, egyenletessége kapcsolatban áll a Mellkas Qi-vel. Ha ez a Qi hiányos a Szív és Tüdő működés gyengül, a beteg fullad, hangja halk, tachycard, végtagjai hidegek, fáradékony.

Csatorna Qi (Jing-Luo Qi)

Elsődleges, Tápláló, Védő, Mellkas Qi képezi az alapját a csatorna Qi-nek, mely a csatornáknak és kollaterálisoknak cirkulál. Tehát a csatornáknak kering a Jingből, táplálékból, vízből, belélegzett levegőből eredő Qi. A csatornák a kínai medicina alapvető részei, A csatorna Qi-t normalizáljuk a kezelések alkalmával.

Szerv Qi (Zang-Fu Qi)

Minden szerv saját Qi-jétől válik működőképessé. Aktivitása a Szerv Qi-nek attól függ, melyik szervről van szó.

Qi funkciói

A normális Qi aktivitás az egészség záloga. Ha a Qi gyenge betegség jelentkezik. ha a Qi mozgása megszűnik, halálhoz vezet. Qi az emberi élet gyökere. Gyökér nélkül a levelek elszáradnak.

1. Qi aktivál. Qi a test mozgásainak forrása, a végbemenő összes mozgás kísérelője

Qi felelős a

durva, nagy mozgásokért: séta, tánc,

önkéntelen mozgásokért: légzés, szívműködés

akaratlagos mozgásokért: evés, beszéd,

szellemi tevékenységért: gondolkodás, örvendés, álmodás

fejlődésért, növekedésért, életfolyamatokért: születés, érés, öregedés.

Ha a Qi hiányos a Qi aktiváló funkciója csökken, a szervezet növekedése elmarad, a belszervek funkcionális aktivitása csökken, a Xue normális cirkukáció kárt szenved, Xue pangás alakulhat ki. Ha a Folyadék mozgása, átalakulása szenved kárt: Nedvesség-Nyálka alakul ki.

Qi felelős az ember növekedésért, fejlődésért, minden élettani aktivitásért

2. Qi melegíti a testet

Qi Yang, a Yang melegíti a csatornákat, kollaterálisokat, belszerveket, izmokat, normális testhőt tart fenn a testbe, a külső környezeti hatások ellenére lehetővé teszi a szervek és szövetek normális működését. Qi hiány esetén a Qi melegítő funkciója csökken, ez hidegrázást, hideg averziót, végtagok hideg érzetét, a vérkeringés, testfolyadékok keringésének lassulását eredményezi.

3. Qi védelmezi a testet

„Ha Ártalmas hatás van jelen, a Qi elégtelen”-mondja a Su-Wen. A Védő Qinek köszönhető e védő hatás. E hatás 2 irányú: első sorban a Qi védi a testfelszint a Külső patogénekkal szemben, másodsorban, ha behatol a Külső patogén a testbe, harcba szál vele. Ha a Védő Qi normális, a Külső Ártalmas hatás nem tud behatolni, vagy ha behatol, gyorsan leküzdhető. Ha a Védő Qi gyenge, a betegség nehezen leküzdhető. A Wei Qi keringésért a Tüdő felelős. Ezért az izzadásra, gyakori megfázásra való hajlamot Tü Qi hiánynak tulajdonítják. Ne feledkezzünk meg arról, hogy a Wei Qi gyökere a Vese Yang-jában van.

4. Qi az állandóság megörzésének forrása

Biztosítja a test anyagainak, szerveinek megmaradását, fenntartja a szervezet homeostazisát. "Qi tart mindent benn", megtartja a szerveket a helyükön, vért a vérpályában, megakadályozza, hogy túl sok testnedvet (nyál, izzadság) ne veszítsen. A szervek helyükön tartásában a Lép Qi játszik főszerepet. Ha a Lép Qi hiányos a beteg lefelé húzó, feszítő hasi fájdalmat érez. Végbél, méh, gyomor, vese prolapsus (előesés) jelentkezhet. Vese, Hugyhólyag Qi a vizelet, Tüdő Qi a verejték megtartásért felelős.

5. Qi transformál, a test harmonikus átalakulásának forrása

A megemésztett étel átalakul: vér, könny, verejték, vizeletté. Ezek a változások a Qi átalakító képességével kapcsolatosak. Az anyagcsere folyamatokat is a Qi irányítja. A salak kiválasztódik vizelet, széklet, verejték formában.

Minden változás a szervezetben a Qi transzformáló funkciójának köszönhető

Qi mozgása

A Qi mozgásnak nagy jelentősége van a szervezet funkcionálásában. Ha nem lenne a Qinek mozgató ereje, úgy a Vese Jingje, a tápláló anyagok, a belégzett levegő nem tudna eljutni a szervekig, s azok nem tudnák végrehajtani fiziológiai funkciójukat. Ha a Qi mozgás leáll az életnek vége. A kínai medicina a Qi mozgást, mint Qi „rugózást” említi, melynek irányai: fel. le, befelé és kifelé.

Minden szervre jellemző a Qi mozgásának iránya. Ismert egy törvényszerűség, a fönti szervek a Qi-t leszállásra, míg a lentiek felszállásra segítik.

Tüdő a legfelső belszerv, így normális körülmények között a Qi-je leszáll, a Folyadékot is leszállásra készíti a Veséhez és Húgyhólyaghoz.

Máj a Qi szabad áramlását biztosítja minden irányban, de kiemelkedően fölfelé. Normális körülmények között a Tüdő és Máj Qi-je kiegyensúlyozott kell legyen (A Tü Qi leszáll, a Máj Qi felszáll)

Vese a szervezet vízháztartását kontrolálja. A Vese Qi hatására a tiszta Folyadék felemelkedik a Tüdőhöz, ahonnan szerteágazik az összes szervhez, szövethöz, a zavaros a Húgyhólyagon keresztül távozik.

Lép és Gyomor: a táplálék a Gyomorba kerül, a tiszta rész a Lép Qi segítségével ellátja az összes szervet, a Gyomor Qi a salakot kiválasztja Így a Lép Qi felszáll normában, a Gyomor Qi leszáll.

Szív és Vese: normában a Szív Qi leszáll és melegíti a Vese Yint, míg a Vese Yin felszáll és nedvesíti, hűti a Szív Yangot.

A felszállás, kifelé mozgás Yang, lefelé és befelé mozgás a Yin. A normális életműködés a Yin-Yang harmoniának köszönhető, ha ez sérül patológiás állapot léphet fel. A mozgások iránya terén is egyensúly kell legyen. Az egyensúlytalanság diszharmóniát eredményez.

Qi diszharmóniái

Qi Hiány (Qi Xu)

Qi képtelen funkcióit ellátni. Ha az egész testben jelentkezik a Qi hiány, a beteg letargiás, mozgása lelassul, vagy mozgásképtelen, fáradt, erőtlen. Terhelés hatására a tünetek rosszabbodnak. Arca sápadt, szédül.

Jelentkezhet a Qi hiány valamilyen speciális szerv funkció kiesésben, például Vese Qi hiány esetén képtelen a vízháztartást egyensúlyban tartani, inkontinensé válik, oedemái keletkeznek, magömlésről számól be.

A Tüdő Qi hiánya légszomj, erőtlen hangban nyilvánul meg.

Lép Qi hiánynál étvágytalanságot, tökéletlen emésztést észlelünk.

A Qi hiány a Qi bármely típusára vonatkozhat, pl ha a Védő Qi hiányos a beteg gyakran megfázik, irtózik a Széltől.

Mi okoz Qi hiányt? Krónikus betegségek, öregkór, gyenge alkat, felszívódási zavar, stb..

Qi töltő pontok:

Legjobb Qi töltő pár: Vab4, Gy36

Vese Qi és Yuan Qi töltők: V3, Bef4, Hm4-Eh40

Qi Hui* pontja: Bef 17

Háti Shu pontokból: Hh20, 23

Hh43-GaoHuang

Lép Qi erősítők: Bef12, Gy36, Bef6

*Hui (Találkozási) pont - 8 ilyen pont van, amelyek mindegyike terápiás hatással bír egy bizonyos szövetre, testtájra, vagy működésre, amelyeknek kóros állapotában ezek a pontok kiegészítő terápiaként nagy haszonnal alkalmazhatók.

Összeomlott Qi (Qi xian)

A Qi hiány súlyos fokozata. Nem képes a szerveket a helyükön tartani, pl. méhelőésés, aranyér, stb. Lép Qi hiány okozza leggyakrabban a Qi összeomlást.

Összeomlott Qi kezelése:

BaiHui (Kor20)-e pontban található az összes Yang, mindent emel, még a hangulatot is. A pontot moxálni kell. Bef 12, Gy 36

Aranyér: Kor 20, Hh 20, Hh58, Hh 36

Ellenkező irányba haladó Qu (Lázadó Qi, Qi ni)

Normális, fiziológias körülmények esetén minden szerv Qi-je meghatározott irányban áramlik. Például a Gyomor Qi-je lefelé, a Lép Qi-je felfelé halad. Ha valami megzavarja a Qi normál áramlását, ellenirányú áramlás lép fel. Leggyakrabban a Tüdő, Gyomor, Máj Qi esetén észlelhető abnormális Qi haladás. Normálisan úgy a Tüdő, mint a Gyomor Qi lefelé szálljon. Különböző problémák esetén károsul e két szerv szálló funkciója, kórosan felszáll Qi-jük. A Tüdőnél köhögés, Gyomornál hányinger, hányás, böfögés, csuklás léphet fel.

A Máj Qi normában felszáll. Ha a Máj Qi túl aktív, a fellszállás túl erős, ami szédülést, feszítő jellegű fejfájást, mellkasi, bordaív menti fájdalmat, vörös arcot, fülzúgást, súlyos esetben véres köpetet okoz.

A kóros felszálláson kívül a Máj Qi fellázadhat a kontroll ellen, azaz a Tüdő ellen, s ekkor száraz köhögést észlelünk. E tünetet okozhatja elfojtott düh, amikor a Máj Qi nagy erővel, ellenkező irányt vált. Ugyan ezt az állapotot okozhatja az elfojtott szomorúság, ekkor a normális Máj Qi azért halad ellenkező irányba, mert a Tüdő Qi csökkent erejű.

A Ling Shu mind az 5 szervben jelez kóros Qi felszállást. Ha ez Szívnél történik böfögéssel kísért, ha Tüdőnél köhögéssel, Májnál sok beszéddel, Vesénél ásitozással jár.

Qi Ni kezelése:

A cél a Qi áramlás harmonizálása.

Gyomor Qi Ni esetén Gy44.

Tüdő Qi Ni esetén : Tü7, Bef 17.

Qi pangás (Qi zhi)

Ha a Qi normális mozgása, egyenletes áramlása zavart a szervekben, szövetekben, csatornáknak, kollaterálisokban Qi pangást okoz. Többnyire Qi hiány okozza a mozgás csökkenést, nincs, ami segítse a mozgást. Provokálhatja ezt az állapotot emocionális stressz, Nyálka-Nedvesség, étel felgyülemelés, rendszertelen étkezés, Külső patogén Qi, Xue pangás, traumák. A legjellegzetesebb tünete a pangásnak a **feszítő fájdalom**. A fájdalom szindrómák egyik leggyakoribb oka a Qi pangás. A pangó Qi-t egy-egy szerv hibás működését is okozhatja. A pangó Qi a Tüdőben köhögést, nehézlégzést, mellkasi feszítést okoz. Mély sóhaj a Qi pangást oldja. Pangó Qi a Májban haspuffadással, bordaív menti feszüléssel jár

Qi pangás kezelése:

Psyches eredet esetén: M3-Szb6 (keresztbe szűrés Yin-Yang harmonizálást tesz lehetővé). A Szb és Máj azonos energia szintű csatornapárok, Jue-Yin rendszerhez tartoznak. Hatásos lehet a legerősebb Qi mozgató kombináció: M3-Vab 4. Mivel a Qi pangás Többlet állapot levezetést alkalmazunk.

Jing (Esszencia, Ősi anyag)

Ez az Szubsztancia alkotja minden szerves élet alapját. Szülőktől ered, állandó utánpótlást igényel. Biztosítja a növekedést, fejlődést. Az élet lehetőségének megteremtéséért felelős, majd a fejlődés megteremtője a születéstől a halálig. Yin Szubsztancia.

Jing eredete

Két forrása ismert:

-Születés előtti (prenatalis) Jing, Veleszületett Esszencia, vagy Veleszületett Jing, azaz a szülőktől örökölt. Minden ember Veleszületett Jingje egyedi. Az Örökölt Qi-vel együtt határozza meg az egyedi összetételét minden embernek. A Születés előtti Jing mennyisége és minősége már a születéskor adott.

-Születés utáni Jing (postnatalis) a Jing másik forrása. Ez a megemésztett táplálék megtisztult részéből származik. Mennyiségéért a Lép és Gyomor a felelős. A táplálékból kivont Esszencia az örökölt Jinghez társul. A kettő együtt alkotják a szervezet teljes Jing-jét. A Születés utáni Jing folyamatosan életerőt ad át a Születés előtti Jingnek.

A Jinget, azaz a pre - és postnatális esszencia keverékét a Vese tárolja, nagy jelentőséggel bír a szervezet funkcionális aktivitásában.

Jing funkciói

Az egyéni fejlődést a saját Jing változásai kísérik. A Jing az az anyag, mely biztosítja a szervezet számára a fejlődés lehetőségét a fogantatástól a halálig.

A Jing alapja a nemi érésnek, a szaporodás biztosítója. Gyerekkorban kontrolálja a csontozat fejlődését, a fogakat, a haj növekedését, az agy és gerincvelő fejlődését, a nemi érést.

Esszencia típusai

Veleszületett Esszencia

A Szülőktől örökölt, születés előtti Esszencia, amely az egyéni alkatot, fizikai fejlődést, bizonyos mértékben az életút meghatározója,

Szerzett Esszencia

Születés utáni Esszencia, mely a táplálékból és a levegőből származik és a szervek folyamatos, egészséges működéséért felelős. Kiegészíti a Veleszületett Esszenciát, energia utánpótlást nyújt számára.

Reproduktív Esszencia

Férfiakban, nőkben egyaránt a szaporodó képességet biztosítja. Vese raktározza, majd a szexuális érettség elérése után ez a raktározott esszencia átalakul reproduktív Esszenciává, lehetőséget teremtve utódok nemzésére.

Jing diszharmóniái

Okozhatnak tökéletlen érést, szexuális működési zavart, szaporodási képtelenséget, korai öregedést. Ha nyugaton fejlődési rendellenességről beszélünk, akkor keleten Jing rendellenességről. Amenorrhoea, impotencia Jing gyengeség jele.

Jing Hiány

Fáradékonyság, szexuális működészavar, potencia zavar, szaporodási képtelenség, fülzúgás, hallás károsodás, derékfájás, térd gyengeség, gyakori vizeletelés Jing hiány jelei. A szédülés, feledékenység is Jing hiánnyal magyarázható.

Mi a Qi és Jing közötti különbség?

A Qi mozgáshoz kapcsolódik, bármiről, ami mozog, elmondhatjuk, hogy Qi-je van.

Jing szubsztancia a szervek, a szervezet változásának lassú mozgásával áll kapcsolatban. A Qi mozgás külsőleg megfigyelhető, a Jing mozgás a belső növekedés és hanyatlás kifejezője. Az egyén Qi-je és Jingje szorosan függ egymástól. A Qi a Jingből alakul ki, hiszen a születés előtti Jing az élet gyökere, de a Qi segít abban, hogy a táplálék átalakuljon Születés Utáni Jinggé. Jing Yin, a Qi Yang szubsztancia. A Jing a hosszútávú, tovahaladó mozgáshoz, fejlődéshez kötődik. A Jing az a folyadék, mely idővel csökken, a reprodukció, növekedés, érés és hervadás alapja. Kissé túl egyszerűsítve az Esszenciát felfoghatjuk úgy,

mint valamely tartalékban levő, nyugalmi energiát, míg a Qi az energia „használatban” lévő formája.

Vér (Xue)

Nem ugyan azt kell érteni Xue alatt, mint nyugaton. Kínai magyarázat szerint a Xue a Qi materiális, tömör formája. Qi-től nem választható el, Qi ad életerőt a Xue-nak, A Vér táplálja a szervezetet, a szervezet egyik legfontosabb összetevője. Az erekben kering. A Vér Yin természetű, a Yang természetű Qi-hez képest. Lép Qi segítségével jön létre.

Xue kapcsolatai

A Xue-nak 3 szervvel van speciális kapcsolatos:

Szív-a Xue folyamatos áramlását biztosítja. „Szív kormányozza (mozgatja) a Vért”. Ez a Szív pumpa-működésére utal, mellyel a test minden részébe eljuttatja a Vért

„**Máj**- raktározza a Xue-t”. Amikor a test inaktív, kevesebb vérre van szüksége, a nyugó vért a Máj szabályozza. A Vér akadálytalan áramlását biztosítja (pl. megakadályozza a pangást). Tehát a Máj raktározza valamint szabad áramlását biztosítja a Vérnek.

Lép- irányítja a Xuet, megtartja az érpályákban. ”Lép irányítja a vért”. A kínai orvosi elmélet szerint a Lép visszatartó ereje akadályozza meg, hogy a Vér kifolyjon az érpályákból (pl. vérzések)

A Xue eredete

A Gyomor a táplálékot befogadja. A Lép finom esszenciává desztillálja

A Lép a táplálék értékes részét felszállítja a Tüdőhöz. A fölfelé tartó mozgás folyamán a Tápláló Qi elkezdi átalakítani az esszenciát Vérré. A Tüdőben az átalakított esszencia keveredik a levegővel, s kialakul a Xue-nak nevezett végső szubsztancia A Szív Qi e Xuet végig viszi az egész szervezeten. A vérképzésben a Jingnek is komoly szerepe van. Klinikai jelentősége a Lépnek és Vesének van a vérképzésben. Hosszan fennálló Lép Qi hiány következménye a Vér hiány. A Lép Qi hiány miatt nem termelődik elegendő Vér. „Qi a Xue öre, Xue a Qi anyja”

Xue diszharmóniák

3 vérrel kapcsolatos diszharmonia említhető.

1.Xue Hiány

Okai: a.) Qi hiány, mely miatt csökken a vérképzés.

Elsősorban Lép és Gyomor Qi hiány, de e hiánynak a Vese és Máj is oka lehet. Pl. Kevés menses, vagy amennorrhoea esetén Máj és Vese hiány keresendő a háttérben. Egész testre illetve bizonyos részeire vonatkozhat a Vér hiány. Ha egész testre vonatkozik következő tüneteket észleljük: sápadtság, fakó arc, szédülés, száraz bőr. Ha egy bizonyos szerv érintett, annak különböző jelei vannak, szervtől függően.

b.) Qi Hiány, mely miatt a Vér elhagyja az érpályát, hiányzik a Lép Qi vérzést visszatartó funkciója

Vér hiány kezelése:

Hh20, Hh23, Hh17, Hh18, V3, L6, Gy36, **pont 3M8** (ez utóbbi a Máj csatorna Tenger (He) pontja, Víz pont is, tölti a Máj Vért.

2. Xue pangás (megdermedt vér)

Ez esetben a Xue mozgása, áramlása sérül, pang a Xue. Ekkor a Qi is hiányos, nem tudja mozgatni a Xue-t.

A Xue pangás általános tünetei:

- lokalizált, éles késszúrásszerű fájdalom, mely nyomásra fokozódik
- Vérzések, a vér sötétvörös, vagy sötét lila, legtöbbször csomós
- a bőrön pangásos foltok a fájdalmas helyeken
- sötétvörös vagy lilás ajkak, körmök,
- nyelv cianotikus,
- pulzus húrszerű
- éjszaka rosszabbodhat a beteg állapota, az éjjel Yin állapot, ekkor egyébként is lassul a Qi, csökken a pangó Vér mozgatása.

Különböző Szerveknél jelentkező Xue pangás okozta tünetek:

- Szívénél — mellkasi nyomásérzet, szív táji fájdalom, lilás ajkak;
- Tüdőnél — mellkasi fájdalom, vérköpés;
- Gyomornál, beleknél — vérhányás, véres széklet;
- Májnál — bordaív menti fájdalom, máj nagyobbodás;
- Méhnél — fájdalmas menses, sötét-lilás menstruációs vér, mely csomós is;
- Bőrön — lila foltok, haematomák, hámló, száraz bőr.

Xue pangás okai

a) Qi Hiány, nincs ami mozgassa a Vért

Ha a Szív Qi hiányos, a Qi cirkuláció gyengül, Xue pangást eredményez. Xue pangás mindig együtt jelentkezik a Qi pangással.

.Ha a Lép Qi gyenge megszűnik a kontroll, a Qi nem tudja az erekben tartani a vért, vérzések jelentkezőnek.

Máj tárolja a Vért, ha a Qi-je kevés, nem tudja tárolni, ezt a hiányosságot is kísérheti pangás, vérzés.

b.) Qi pangás

A pangó Qi akadályát képezi a szabad Xue keringésnek, míg a Qi Hiány a Xue cirkulációt lassítja. Mindkét esetben kialakulhat Xue pangás.

c) Külső Hideg, belső Hideg

A Hideg lassítja a Xue cirkulációt, ezt az állapotot az erekben felgyülemlett hideg Külső Ártalmas hatás okozhatja, mely szintén pangást eredményez. A Hideg többlet Yin túlsúlyt jelent, a többlet Yin, akadályozza a Yangot.

Tünetei: alhasban fájdalom, hideg, fájdalmas végtagok, a fájdalom megre enyhül, a menstruáció megváltozik, a menstruációs vér sötétvörös, csomós, a nyelv sötétvörös, rajta fehér lepedék, a pulzus mély, ritka. .

Xue pangás kezelése.

Vérkeringés serkentése, véreztetés.

Hh17 Vér Hui pontját harmonizálni, vagy le kell vezetni

L6 levezetni

L10 harmonizálni, levezetni.

Hh40 levezetni

Hh32 –Xue pangás okozta amenorrhoea esetén

3. Vér Forróság is okozhat Xue pangást, mivel a Forróság a folyadékokat kiszáritja. A Forróság vérzést is okozhat, mivel a Xue mozgását gyorsítja, kihajtja a Vért a vérpályákból. A belszervekben jelentkező Forróság okozhat Xue pangást. Háttérben túlzott kimerülés, düh, túlzott szexuális aktivitás, állhat.

A Xue Forróság tünetei: nyugtalanság, száraz száj, de inni nem kíván, forró test, a forróság este kifejezettebb, bőrkiütések (Forróság okozta Belső Szél jelei). Vérzések lehetnek, így vérköpés, orrvérzés, vér a vizeletben, a székletben.

Sötétvörös nyelv, húrszerű, szapora pulzus.

Megjegyzés: vérzést okozhat Vér Forróság, Lép Qi Hiány, Xue pangás, külső trauma. Vér Forróságnál a vér világos piros, pulzus húrszerű, gyors. Lép Qi hiánynál a vér sápadt, híg, a nyelven foltok, pulzus ireguláris.

Xue Forróság kezelése:

Véreztetés.

Hh17, Hh40 véreztetés, L10 levezetés.

Tü Forróság okozta láz esetén Tü 11

Az antik Shu pontokból a Forrás (Ying) a Yin csatornákon Tűz fázishoz tartozik, a Yang csatornákon Víz fázishoz. Pl: M2, Gy44 (E pontoknak, valószínű a polaritás különbségből eredően, nagy a Qi mozgató ereje)

Nyugtalanság esetén M2

Foginnyvérzés esetén Gy44

Xue funkciói

A szervezetben a Vérnek két fontos funkciója van

1. Táplál és nedvesít.

A Su Wen azt írja”a Xue a szervezet Nedvesítésének irányítója”

E feladatnak tükre a szem, valamint a végtagok mozgékonyasága. SuWen: ”Ha a Máj Vért kap a szemek jól látnak, ha a lábak vért kapnak járóképes az egyén, ha a kezek vért kapnak a fogás jól kivitelezhető”. Ha a Vér harmonikus állapotban van az izmok, csontok erősek, ízületek mozgékonyak. A Xue legfontosabb feladata, hogy folyamatosan keringve a testben, táplálja, karbantartsa, bizonyos mértékben nedvesítse annak különböző részeit

Xue hiány esetén károsul a szervezet táplálása nedvesítése, ennek tünetei: aszott sápadt arc, sápadt ajak, sápadt nyelv, szédülés, töredezett haj, memoria csökkenés, koncentrációs zavar, elalvás zavara, depresszió, szorongás, menstruációs zavarok, amenorrhoea, világos és kevés vér, menses után alhasi fájdalom, zsibbadás, izomgörcsök, száraz bőr, bőrhámlás bőrviszketéssel. Vékony, fonalszerű pulzus

2 Biztosítja a értelmes gondolkodást

A Xue materiális alapja az értelmes gondolkodásnak, amit a Szív kontrollál. Csak megfelelő Xue mennyiség mellett válik értelmessé a gondolkodás.

„A Xue és Qi az éltető Shen alapja” mondja a SzuWen, azaz a gondolkodás és Xue szoros kapcsolatban van.

Xue hiány oka lehet különböző psyches zavarnak, nyugtalanságnal, félelemnek, alvászavarnak, feledékenységnek. Máj Xue hiány nyugtalan, sok álommal zavart alvást, kézremegést okozhat.

Qi és Xue kapcsolata

A Vér és a Qi, bár általában jól elkülönülnek, mégis számtalan kapcsolat és függőség köti össze őket. A Qi teremti, mozgatja a Vért, ugyanakkor a helyén is tartja. A Vér utja során táplálja a szerveket, amelyek termelik és szabályozzák a Qi-t. A szervezet funkcionális aktivitásának materiális alapja a Qi és Xue. Táplálékból kapják az utánpotlást, e folyamat aktív részesei a Vese, Lép, Tüdő. Qi biztosítja a szervezet összes fiziológis folyamatának aktivitását, míg a Xue a táplálást és nedvesítést. A Qi a Yang, a Xue a Yin.”Qi vezényli a Xuét, a Xue a Qi szülőanyja”.

A Qi irányítja a Xuét azt jelenti, hogy a Xue cirkuláció a Qi-től függ. A Xue materiális alapja a Jing, mely Yin szubsztancia. A Jing transzformációja Xue-ba a Qi aktivitásától függ. Ha a Qi hiányos, a Xue is hiányos lesz. Ha a kezeléskor a Xue-t töltjük, a Qi töltés sem maradhat el.

A Szív Qi-je biztosítja a Xue cirkulációt, a Tüdő Qi a kiterjesztését, a Máj Qi a szabad, akadálymentes keringését. ”Ha a Qi cirkulál, a Xue cirkuláció is megoldott”.

Qi hiány esetén, aktiváló funkciója gyengül, így gyengül a Xue cirkuláció is. Qi pangás szintén gátolja a Xue szabad mozgását. Mk esetben kialakulhat Xue pangás. Ha Xue pangást kezelünk, nem csak a Xue mozgást kell élénkíteni, hanem a hiányos Qi-t is tölteni kell, valamint helyre kell állítani a gátolt Qi mozgást.

Qi hiány esetén a Xue nem marad a véredényeken belül, vérzések léphetnek fel. „Qi nem tudja kontrolálni a Vért” mondja a XuWen. Qi hiány okozta vérzések esetén a Qi-t is helyre kell állítani

” Xue a Qi szülőanyja”- azt jelenti, hogy a Qi nem tudja biztosítani a folyamatok fiziológiás aktivitását, ha a Xue kevés. Nagy vérvesztés, a Qi-t is gyengíti, gyengeség, izzadékonyság, fulladás, fáradékonyság utalnak a Qi hiányra.

Folyadékok (Jin-Ye)

Folyadékok –összefoglaló neve a test összes folyadékának, kivéve Vér. Ide tartozik a verejték, nyál, gyomornedv, vizelet, stb

A Folyadékok két fő típusa ismert:

Jin-viszonylag híg, mozgékony, Yang jellegű. Fő előfordulási helye az izmok és nyálkahártyák. Nedvesíti az izmokat, a bőrt, haját, szemet, fület, száját, orrt, egyéb testnyílást. Az izzadtság, vizelet is a Jinből keletkezik. Tüdő kontrolálja.

A Védő Qi-vel a test felszínen cirkulál, melegíti, táplálja az izmokat, bőrt, verejték formában választódik ki a bőr pórusain keresztül. A Vér egyik összetevője, higitja a Vért, nem engedi, hogy pangjon.

Ye –aránylag sűrű, kevésbé mozgékony, Yin jellegű. Elsősorban a Zang és Fu szervekben, az agyban és a csontokban található. Nedvesíti az ízületeket.

A Tápláló Qi-vel cirkulál. Lép és a Vese kontrollálja mozgását. Mozgása, kiválasztása a Hármastelegítő funkciójával kapcsolatos.

A nedvek az ízületek kenőanyagai, részben ezek olajozzák a bőrt is (a faggyú Ye természetű, az izzadás Jin A liquor Jin nedvre példa)

A kétféle Folyadék egymással kapcsolatos, forrásuk azonos, egymásba átalakulhatnak

Folyadékok keletkezése és körforgása a testben

Folyadékok keletkezése a testben bizonyos belszervek működésével kapcsolatos.

A Gyomor fogadja a Folyadékokat, szétválasztja a zavarost a tisztától. A tiszta rész a Lép segítségével feljut a Tü-be. a zavaros a Véb-be. A Véb-be további osztódás következik a tiszta itt is felszívódik, a zavaros a Vab-be kerül. A Folyadék, mely a gyomorból, Véb-ből, Vab-ből felszívódik, eljut az egész szervezetbe. A Folyadék egész szervezetbe történő eljuttatásában nagy jelentősége van a Lépnek, a Lép kontrolálja utját a Folyadékoknak. A Folyadék a transzformációs folyamat alkalmával oszlik tisztára, mely fölfelé, a zavarosra lefelé halad. A Lép emeli fel a tiszta folyadékot a Tüdőbe. A Lép szállítja le a fölösleget, s ezzel biztosítja a Folyadék egyensúlyt a szervezetben.

A Tüdő kontrolálja az izmok, a bőr, haj nedvesítést, a folyadék egy részének bőr porusain keresztüli eltávolítását verejték formájában, valamint bizonyos mennyiségű Folyadékot a Vesébe, Húgyhólyagba is leszállít. Ha a Tüdő e funkciója sérül, ez is egyik oka lehet a patogén Nyálka felhalmozódásnak.

A Folyadék háztartás szabályozásban a Vesék is nagy szerepet játszanak.

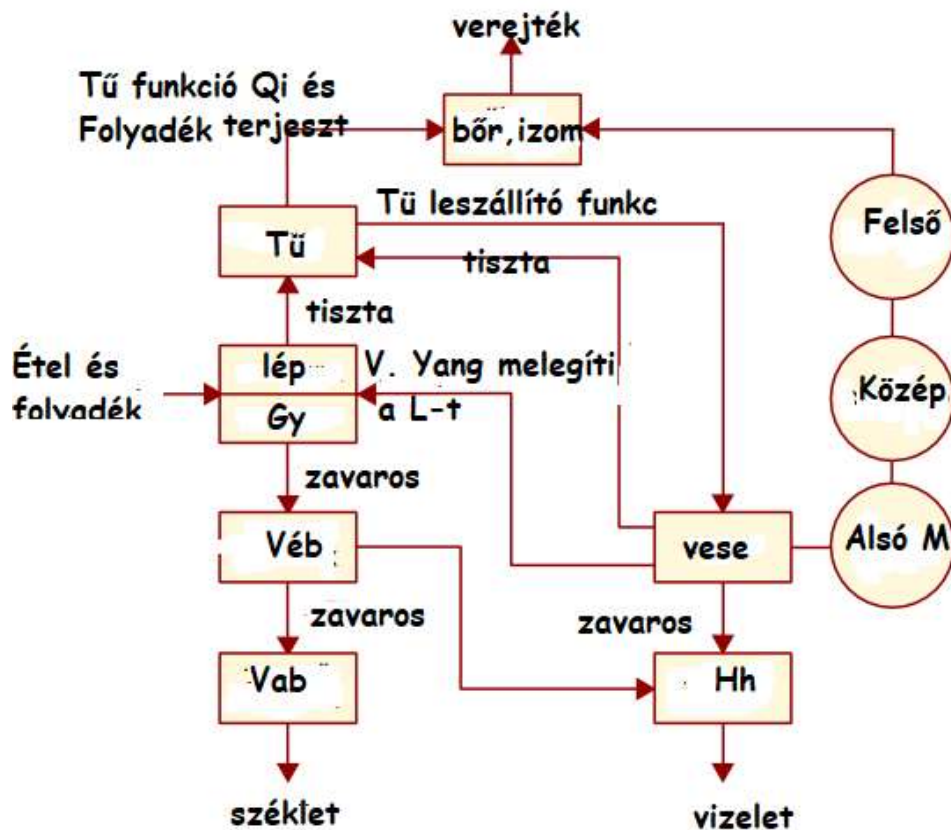
A Gyomor fogadja a Folyadékot, a Lép a Tüdőbe transzportálja, mely szétterjeszti és leszállítja a testbe. Egy részét a Vesébe küldi, ahol a Yang Qi-nek köszönhetőleg tiszta és zavaros részre oszlik. A tiszta vissza kerül a Tüdőbe, onnan a belszervekhez, a zavaros kiválasztódik vizelet formájában. Ha Vesével gond van, ez is oka lehet a Folyadék háztartás felborulásának, oedema megjelenésének.

Összefoglalva a Folyadék képzés függ a Lép, Gyomor funkcionális aktivitásától, a Folyadék szétterjesztése a testben függ a Tüdő és Lép állapotától, a Folyadék kiválasztása Tüdővel és Vesével kapcsolatos.

A Folyadék szétterjesztését a szervezetben a Három melegítőnek megfelelően történik.

E szervek patológiája a Folyadék háztartás megbetegedését okozhatják. Pl. ha kevés a Folyadék képzés, vagy nagy a Folyadék veszteség, ha károsul a Folyadék szétosztás Folyadék rendellenesség léphet fel.

A képen a Folyadék keletkezését és szervezetben belüli mozgása látható

Folyadékok funkciója a testben

A Folyadékok nedvesítik, táplálják a szöveteket, szerveket.

Jin Folyadékok a testfelszínen találhatók, funkciói:

- melegítik, nedvesítik, táplálják az izmokat, bőrt, haját;

Ye Folyadékok belül cirkulálnak a szervezetben, funkciói:

- nedvesítik, „olajozzák” az ízületeket
- nedvesítik, táplálják a csontvelőt, gerincvelőt, agyvelőt
- a szervezet nyílásait nedvesítik: orr, száj, szem, stb

A Folyadék hiány a szervek kiszáradását eredményezi.

Folyadékok és Qi közötti kapcsolat

Sok a közös vonás a Qi és Folyadékok között az eredés, cirkuláció, szétterjesztést illetően.

Miben egyeznek:

1. Képzése, szétterjesztése, kiválasztása a Folyadékoknak a Qi aktivitásától, transzformáló funkciójától függ. Ha e funkciók sérülnek, kevés Folyadék képződik, vagy Folyadék felhalmozódás lesz az eredmény. A kiválasztás is történjen verejték, vagy vizelet formájában, függ a Qi funkcionális aktivitásától. Qi hiány, vagy Qi pangás Folyadék felhalmozódást okozhat, ilyenkor patogén Nyálka képződésről beszélünk.

2. A Folyadék szétterjesztése szervezetben belül, kiválasztása szintén a Qi függvénye. Pl a Védő Qi, regulálva a verejtékmirigyek nyitását - zárását, nem engedi a fokozott izzadást, ezért, ha a Védő Qi gyenge, megjelenik a fokozott izzadás. A Vese Qi kontrolálja a a Húgyhólyag nyitás - zárását, ha a Vese Qi gyenge, gyakori az incontinencia.

Ha sok Folyadékot veszít valaki, a Qi-je is csökken. Pl. erős izzadással Védő Qi-t lehet veszíteni, Folyadék veszítés kihat a funkcionális aktivitására belszerveknek.

Folyadék felhalmozódás akadályát képezheti a szabad Qi cirkulációnak, ami Qi pangáshoz vezethet.

Xue és Folyadék kapcsolat

Mind a kettő Yin szubsztancia, táplálják és nedvesítik a szervezetet. A Folyadékok fontos összetevői a Xue-nak. Kapcsolatosak patológias vonatkozásban is. Erős izzadás, sok Folyadék veszítés Xue hiányt eredményezhet. Sok Vér veszítés okozhat kiszáradást, nagyfokú szomjúságot, mert Folyadék veszítéssel járhat. A betegek vérzés utáni kezelésénél tilos a fokozott verejtékezéses járó szerek alkalmazása. Fokozott izzadékonyság esetén nem javasolt a vérlebotsátás.

Folyadékok rendellenességei

Jin veszteség

Okai: A Folyadék mennyiség enyhe vagy átmeneti csökkenése. Pl. hőemelkedés, vagy erős izzadás, fokozott vizelet elválasztás, hányás, hasmenés miatt.

Tünetei: szomjúság, száraz szemcsés nyelvlapadék, száraz torok, ajak, nyelv és bőr, száraz összeálló széklet, kevés vizelet.

Ye hiány

Okai: mint fentebb, de sokkal kifejezettebben, rendszerint hosszadalmas betegség következménye, vagy Külső Forróság okozta betegség késői stádiumában lép fel.

Tünetei: Mint fentebb, de minden tünet súlyosabb. Rendkívül rossz általános állapot, száraz száj, kinzó szomjuság, vörös vagy bíborszínű száraz nyelv, hámló lepedékkel.

Folyadék retenció, oedemák

Transzportálás, transzformálás zavaráról van szó.

Okai: 3 Zang szerv érintettségéről lehet szó, Tü, L, vagy Vese átalakító tevékenysége elégtelen

Tünetei: Arc, törzs, végtagok duzzadása, vizenyő fölszaporodása (oedema)

Nyálka (Tan-Yin) felszaporodása

Gyakrabban a Tü vagy Lép átalakító működése elégtelen (ekkor a fönti tünetekhez válladék, hurutos köhögés, fehér, habos köpettel tünetek társulnak), ha a Vese Qi-je is elégtelen, azaz Vese Qi átalakító képessége hibás, ekkor erős szívdobogás, gyors légzés, köhögés, fehér, habos nyálkával, esetleg tüdővizenyő észlelhető.

Kezelése: L6, L9, Bef 12, Hh20

Nyálka esetén: Gy 40, Bef12, Hh20, Hh 22, Hm6, V7, Bef9, Gy 28

Shen (Tudat, Vitalitás, Lélek)

Nehezen meghatározható fogalom, csakis az emberre jellemző Szubsztancia. Maciocia a Szív Shent Tudatnak fordítja, míg a fázisokhoz tartozó lelki aspektusok összességét Léleknek. A Jing az élet forrása, a Qi adja a cselekvés és a mozgás lehetőségét, akkor a Shen mint az emberi test életereje áll a Jing és a Qi fölött. Az emberi öntudat léte feltételezi a Shen jelenlétét. A Shen-hez kapcsolódik a jellem, a gondolkodás, a megkülönböztetés képessége. A Shen teszi az embert képessé arra, hogy fogalmakban gondolkozzon. Cselekvő ereje miatt Yang szubsztancia.

Shen eredete

A Shen eredete azonos a Jingvel. Mindkét szülő hozzájárul utódja Shen-jének megalkotásához. Születés után a Shen is kap folyamatos utánpótlást, anyagi természetű táplálékot.

Shen összetevői

Shen összetevői szerv függőek. Shen tudati része a Szívvel, Tűz fázissal kapcsolatos, a gondolkodásért felelős. A Po lélek a Fém fázissal, Tüdővel kapcsolatos. A Po, halál esetén, testtel együtt meghal. A Hun lélek a Májjal, Fa fázissal kapcsolatos, halhatatlan. A Vesével, ill Víz fázissal az akaraterő kapcsolatos, a Föld fázissal, ill Léppel a tudás, intellektus. A régi kínai irodalom 5 Shen-ről beszél

Shen diszharmóniái

. Ha a Szív vére kevés a Shen is sérül, különböző psycho-emocionális problémák alakulhatnak ki, így alvászavar, nyugtalan rémálmokkal zavart alvás, feledékenység.

Forróság a ZangFukban szintén okozhat Shen nyugtalanságot.

Szem tükrözi a Shen állapotát.

Erős Shen-enyhe betegség

Fényes szemek, normális viselkedés, adekvát válaszok, jó együttműködés

Kevés Shen-súlyos betegség

Tompa, fénytelen szemek, közömbös magatartás, lelassult reakciók, együttműködés hiányos.

A Shen állapota függ a Jingtől, Qi-től.

Pontok. melyekkel befolyásolhatjuk a Shen állapotát:

Sz7, Sz5, Hh15, Bef 15, Kor 34

Sz 7 táplálja a Szív Xue-t, hatásos emocionális stressz esetén., melyet okozhat düh, szomorúság, bánat, vagy büntudat. Mivel e pont Xue tápláló, így hatásos feledékenység, lelassult gondolkodás esetén is. E pont táplálja a Tudatot, így segít az Életben történő orientációban.

A **Sz 5** pont nagyon jó Szív Qi mozgató, így hatásos depresszióban.

Hh15 Szív Qi mozgató, de a Szív Xue-t is táplálja. Serkenthetjük e ponttal a gondolkodást, javíthatjuk az emlékezetet, szintén alkalmas depresszió kezelésére. Szív Forróság levezetésére is alkalmas, amikor a páciens fokozottan nyugtalan, feszült.

Bef 15 hatásosabbnak tűnik Szív táplálás szempontjából, mint a 14-es Szív Mu pont. Táplálja a Szív Xue-t, nyugtató hatású, jó depresszió, szomorúság kezelésére.

Kor 24 stimulálja az emlékezetet. E ponttal kezelhető a depresszió, de jól nyugtat szorongás esetén, kezeli az alvászavart.

Depresszionál, ahol a céltalanság, életkedv hiánya dominál célszerű a Hun lélek stimulálása Eh40, Hh47, Sz6, Kor 20

Mániás, nyugtalan, feszült állapotnál fékezni kell a Hun lelket, ezt elérhetjük Máj 3, Hh47, Sz6 pontok levezetésével.

Az emocionális stressz károsítja a Qi-t, így a Qi-vel szoros kapcsolatban levő Tü-t is, sérül a Tü-vel kapcsolatos Po lélek, sírás, kesergés, halálvágy jelentkezik.

Ekkor célszerű Hh13, Kor 12, Hh42 pontok kezelése. Ha a páciens elfojtja az emocioit, ekkor is sérül a Qi, a Tüdő, Tüdővel kapcsolatos bőr tünetek jelentkezhetnek: vörös foltok, acnek, kiütések, rossz hangulat. Ha a bőr tünetek dominálnak: Tü7, Tü5. Tü1, Tü11 pontok is hasznosak.

A Kínai gyógyászat a Qi-t, Jinget és a Shent a „három kincsnek” nevezi. Ugy vélik a Jing a gyökér, Qi a mozgató erő, az élet irányító a Shen.